

Op zoek naar de Ziel van de Zuiderling

Musicalsterren Joes Brauers en Suzan Seegers over
spektakelmusical Dagboek van een Herdershond

Dagboek van een Herdershond komt naar het toneel! Het verhaal speelt meer dan een eeuw geleden en de televisieserie is al 40 jaar oud. En toch deed de mededeling heel wat (Limburgse) harten sneller kloppen. Waarom wordt iedereen zo blij van het verhaal van een jonge kapelaan in een klein dorp? Suus en Joes geven graag uitleg. En dan ontstaat er een goed gesprek over de identiteit van de Limburger.

TEKST: KARIEN GOESSENS / FOTO'S: RAOUL LIMPENS

oals de serie heel Nederland naar het beeldscherm lokte, zullen komend voorjaar alle ogen gericht zijn op de spektakelmusical die plaatsvindt in het MECC.

In een speciaal gebouwd pop-up theater brengen Albert Verlinde Producties en Toneelgroep Maastricht de kleine wereld van een Limburgs dorp op grootse wijze naar het publiek. Er is ruimte voor duizenden bezoekers, tientallen acteurs en een complete fanfare. Een dergelijk spektakel neerzetten, dat doe je niet zomaar even. Toch is van al dat spektakel nog niet veel te merken als acteurs Joes Brauers en Suzan Segers aan tafel zitten in het rommelhok van Toneelgroep Maastricht. Tussen de oude posters en dozen wordt de koffie geserveerd. Nog geen dramatische omlijsting, maar de ziel is er zeker al.

Waar de Limburgse stem in de televisieserie soms ontbrak - de hoofdrol van Kapelaan Erik Odekerke werd gespeeld door de Vlaamse Jo de Meyere en de zachte G was vaak ver te zoeken - zal de musical een nóg duidelijker zuidelijk tintje krijgen. Zo vertolken geboren en getogen Limburgers Joes Brauers en Suzan Seegers de rollen van de kapelaan en huishoudster juffrouw Katrien en is de regie in handen van Servé Hermans. We spreken Joes en Suus lang voordat de eerste repetities zijn begonnen.

Kunnen jullie wat vertellen over de personages die jullie spelen: kapelaan Erik Odekerke en juffrouw Katrien?

Suus: "Katrien is een beetje nukvig en ze houdt nogal van roddelen. Ze is heel anders dan ik en het is wel heel leuk om daar mee aan de slag te gaan. Ik heb het gevoel dat ze toch ook een soort nieuwsgierigheid bezit naar de wereld buiten het dorp, die ze niet zomaar kan verkennen, ook omdat ze een vrouw is in een andere tijd. Maar naast die serieuzere kant, zal er zeker ook ruimte zijn voor vrolijkheid."

Joes: "De kapelaan is een jong persoon, toegewijd aan het geloof en het overbrengen daarvan. Hij wordt overgeplaatst naar een hecht dorp dat hij niet kent om de functie te vervullen, zonder dat hij de benodigde levenservaring heeft. Een beetje een onhandige man met een missie en jeugdig enthousiasme, die onbedoeld mensen tegen zich in de harnas jaagt. Maar in de tijd waarin het verhaal speelt, lagen de verhoudingen ook heel anders natuurlijk. Toch herken je de bierbrouwer die het voor het zeggen heeft, of de pastoor die teveel geniet van de geneugten van het leven nog steeds, alleen in andere personen en rollen."

Het verhaal speelt meer dan 100 jaar geleden en was als televisieserie al een enorm succes. Het Limburg van toen is al lang niet meer, maar toch worden mensen nog steeds enthousiast over het verhaal. Wat betekent Dagboek van een Herdershond voor jullie?

Suus: "Ik ben er niet mee opgegroeid, maar mijn ouders zaten er vroeger echt voor op de bank. Het was hún serie. Niet alleen omdat ze de serie zo mooi vonden, ook omdat er herkenning in zat. Je keek als Limburger toch een beetje naar je eigen achtertuin. Ook al is het misschien niet je eigen dorp, het gevoel, het beeld is hetzelfde."

Joes: "Ik ken de serie ook van de verhalen van mijn ouders, maar het raakte een snaar die nog steeds resoneert. Ik ben geboren en getogen in Bocholtz en in mijn jeugd werd de openingsmuziek op de braderie gespeeld. Dat vond iedereen dan meteen prachtig, het staat synoniem voor de geborgenheid van het Limburgse dorp."

SUZAN SEEGERS: "MIJN OUDERS ZATEN ER VROEGER ECHT VOOR OP DE BANK. HET WAS HÚN SERIE"

Jullie zijn allebei opgegroeid in een Limburgs dorpje. Joes in Bocholtz, Suus in Melick. Zit dat dorp nog steeds in je?

Joes: "Ik woon nu in Amsterdam, maar de samenhang van het dorp mis ik heel erg. In Dagboek van een Herdershond herken ik de fundamenten van het dorp waarin ik opgroeide. Soms kijk ik om me heen en vraag ik me af waar iedereen toch de hele tijd naartoe gaat. En de ruimte; die mis ik echt. Ruimte om de gedachten te laten gaan en gewoon te zitten op een bankje bovenop de heuvel. Hier vindt het leven plaats in de welvingen van de natuur."

Suus: "Ik ben benieuwd wanneer jij weer terugkomt naar Limburg als ik dat zo hoor! Maar dat wat jij beschrijft herken ik. Het is waarom ik weer terugkwam naar Limburg."

Is dat die ongrijpbare Ziel van de Zuiderling?

Suus: "Die zit voor mij in van alles. Het is de taal, de volle koelkast en vlaai op zondag. En dan lekker bijpraten en de tijd nemen. Je kent elkaar en weet wat elkaar bezighoudt. De karakters in het verhaal zijn absoluut karikaturen, maar ergens toch ook heel herkenbaar. Het is een bepaalde samenhang die ons verbindt."

Joes: "Tijdens de overstromingen dit voorjaar zag je dat heel mooi. Het verenigingsleven is dusdanig sterk dat er vanuit alle hoeken initiatieven ontstonden om elkaar te helpen. Dat maakt me trots. Maar wat het precies is die ziel, dat vind ik een moeilijke vraag."

Het is niet zo eenvoudig de Ziel van de Zuiderling te duiden, want inderdaad, waar zit het hem nu in? Regisseur Servé Hermans loopt net langs en wordt naar binnen gedirigeerd door Suus. En zeg dan maar eens dat je geen tijd hebt. Al snel blijkt dat de zoektocht van Suus en Joes helemaal niet zo vreemd is, sterker nog, Servé is ook zoekende.

JOES BRAUERS: "IN HET VERHAAL HERKEN IK DE FUNDAMENTEN VAN HET DORP WAARIN IK OPGROEIDE"

SUZAN SEEGERS: "HET IS DE TEGENSTELLING TUSSEN VERLANGEN NAAR MEER EN KOESTEREN WAT JE AL HEBT"

Servé: "Die ziel proberen we te herontdekken. Er is al veel verteld en geschreven over de sluiting van de mijnen en hoe die invloed heeft gehad op de huidige identiteit van de Limburger. Waar we nog weinig over gemaakt hebben, is wat de komst van de mijnen deed met het rijke Roomse leven van vóór die tijd. De periode waarin dorpjes zelf de broek ophielden onder invloed van een paar rijke boeren. De notabelen heersten en verdeelden en de kerk bepaalde het ritme. Toen Joop den Uyl in 1965 de sluiting van de mijnen aankondigde, was dat leven al lang verdrukt door de kolenmijnen. De arme mensen die voor de industrialisatie bij de rijke boeren werkten, gingen voor een gulden meer het zware werk doen in de pijlers. Het socialisme kwam op en het katholicisme kalfde af. Het rijke Roomse leven was eigenlijk al kapot, maar dat werd pas echt zichtbaar toen de mijnen sloten. Toen de pijlers van de mijnen instortten, kwam het hele dak van de samenleving naar beneden. En de identiteitscrisis die daarop volgde, het gat dat ontstond, is eigenlijk nooit opgevuld. We hebben op een bepaalde manier heimwee naar een gevoel dat we nooit gekend hebben."

OVER JOES EN SUUS

Acteur Joes Brauers is met zijn 22 jaar dan wel net zo jong als Kapelaan Erik Odekerke, in levenservaring overstijgt hij de naïeve kapelaan met gemak. Nadat hij in 2010 landelijke bekendheid verwierf als Kruielmeltje in de gelijknamige musical, schitterde hij in verschillende musicals, series en films zoals Dik Trom, de Oost en Allstars & Zonen. Zijn laatste film Do Not Hesitate is de Nederlandse inzending voor de Oscars.

Suzan Seegers (zeg maar Suus) speelt weliswaar een nukkige huishoudster, het is haast onmogelijk om niet vrolijk te worden in de nabijheid van de goedlachse Melickse. Ze maakte haar musicaldebuut in Kunt u mij de weg naar Hamelen vertellen meneer? Vervolgens groeide ze uit tot één van de grootste musicalsterren van ons land en stond ze op de planken in een scala aan producties. Van Les Misérables, tot My Fair Lady en van Pinkpop tot Emma, Suus staat er als de kleine vrouw met de grote stem.

Het is een geschiedenis die jou persoonlijk raakt, toch Joes?

Joes: “Mijn opa’s waren beiden mijnwerkers en mijn ouders weten niet anders dan dat hun vader thuis zat. Ik ken de combinatie van melancholie en droefenis. Hoe verweven de mijnen waren met het dagelijks leven. Maar ook de verhalen over stoflongen en het verlies van samenhang na de sluiting. Immigranten die koempels waren en de volgende dag verstonden mensen elkaar niet meer. Het is een gebied waar niet iedereen dezelfde kansen heeft en waar mensen al sinds de sluiting van de mijnen vastzitten in een cirkel van armoede. Daar kan ik kwaad om worden. Dat iemand ondanks hard werken onder de voet wordt gelopen. In Limburg gaat het nu beter, maar je ziet het ook bij zoiets als de toeslagen affaire. Ouders die hun kinderen naar de opvang brengen om te gaan werken, alleen om erachter te komen dat iets veel groters dan jezelf je kan breken.”

“Het is weliswaar een andere tijd, maar ook in Dagboek van een Herdershond komt dat gevoel naar voren. Je werkt hard, leidt je leven en dan dendert er iets over je heen, waar je maar mee om hebt te gaan.”

Tegelijkertijd is er ook sprake van trots, genieten van het leven en muziek.

Suus: “Absoluut. Ik haal ook veel trots uit de taal. Als vrienden geen Limburgs spreken met hun kinderen, vind ik dat echt jammer. Hoe ouder ik word, hoe trotser ik ben op mijn achtergrond. Voorheen dacht ik dat ik weg moest om mezelf te kunnen zijn, om vrijer te zijn. Nu weet ik dat ik juist in Limburg mezelf ben. Dat is natuurlijk ook een thema in het stuk; dorpe-lingen dromen van een wereld die meer is dan het kleine, simpele dorp, terwijl dat ook is wat iedereen bindt. Het is de tegenstelling tussen het verlangen naar meer en koesteren wat je al hebt.”

Joes: “Misschien is dat ook de contradictie die ikzelf heb ervaren. Dromen van alles wat ik in de Randstad kon vinden qua werk en films en kansen, tegelijkertijd merk ik dat je dat alleen maar kan vinden als je ergens thuishoort, en dat is dan toch echt Limburg.”

“Daarom werkt een verhaal als dit nog steeds. We willen allemaal ergens thuishoren, juist als tijden veranderen. Een grote musical is prachtig om te zien en horen, maar zonder ziel is er geen verhaal.” ■

SERVÉ HERMANS: “WE HEBBEN HEIMWEE NAAR EEN GEVOEL DAT WE NOOIT GEKEND HEBBEN”

HET VERHAAL, DE SERIE, DE MUSICAL

In 1914 treedt de jonge kapelaan Erik Odekerke toe tot een parochie in Geleen, toen nog een klein dorp geregeerd door de notaris, de herenboer en de pastoor. Door de opkomst van steenkolenmijnen in Limburg komt het rijke Roomse leven steeds meer onder druk te staan. De onhandige, naïeve Erik probeert zich staande te houden in het katholieke dorp. Maar ondanks zijn goede bedoelingen jaagt hij veel mensen tegen zich in het harnas.

Dagboek van een Herdershond was van 1978 – 1980 een razend populaire televisieserie met de Vlaamse acteur Jo de Meyere als de jonge kapelaan Erik Odekerke en rollen voor onder anderen Ko van Dijk en Renée Soutendijk.

Van mei tot en met juni 2022 zal de spektakelmusical Dagboek van een Herdershond exclusief te zien zijn in het MECC Maastricht. Grote rollen zijn weggelegd voor onder anderen Joes Brauers, Suzan Seegers, Angela Schijf en Anne-Mieke Ruyten. De regie is in handen van Servé Hermans.